

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

תוכן עניינים

1. א. נשפך הדם על הרצפה ואספו פסול.....
2. ב. מדם הנפש ולא מדם העור ולא מדם התמצית.....
3. ג. השוחט צריך שיקבל את כל דמו של פר ... צריך שיגביה סכין למעלה ... מקנה ליה ... בשפת מזרק ... צריך שיתן ורידין לתוך כלי.....
4. ד. היה מקבל ונפחתו שולי מזרק עד שלא הגיע דם לאויר ... אויר שאין סופו לנוח ... לא כמונח דמי.....
5. ה. נתן ידו או רגלו או עלי ירקות כדי שיעברו מים לחבית פסולין עלי קנים ועלי אגוזים כשירה זה הכלל דבר המקבל טומאה פסולין דבר שאינו מקבל טומאה כשירין 3
6. ו. הזוחלין שקילחין בעלי אגוזין שהן כשירין.....
7. ז. הצורם און הפר ואח"כ קיבל דמו פסול ... כל הזבחים שבתורה שנשתייר מהן כזית בשר או כזית חלב זורק את הדם.....
8. ח. אבן שנה ...דבשעת שחיטה בן שנה בשעת הולכה וזריקה בן שתים ... זאת אומרת שעות פוסלות בקדשים.....
9. ט. היא בפנים ורגליה בחוץ חתך ואח"כ שחט כשירה.....

דף כה.

א. נשפך הדם על הרצפה ואספו פסול

כבר התבאר במסכת יומא דף מח: ולעיל דף טו. שדם שחיטת הקרבנות שקיבלו בכלי כדינו¹, ונשפך מן הכלי על הרצפה ואספו כשר, אבל אם נשפך מצואר הבהמה על הרצפה, ואספו ונתנו לכלי השרת נפסל הזבח.

¹ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק א הלכה כה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת זבחים

ב. מדם הנפש ולא מדם העור ולא מדם התמצית

עוד התבאר במסכת יומא שם שאם נשפך מקצת הדם² מצואר בהמה על הארץ ולא אספו, וקבל מקצתו מצואר בהמה, הרי זה כשר, ובלבד שיהיה זה הדם שנתקבל דם הנפש, לא דם התמצית ולא דם העור. ואפילו קלטו בכלי שרת מן האויר פסול כיון שבתחילת השחיטה לא היה נגד אוירו של בלי³.

נשפך מצואר העוף על הרצפה ואספו מסתפק בגמ' להלן (דה צב) ונקטינן לחומרא שלא יזרוק אותו הדם⁴.

ג. השוחט צריך שיקבל את כל דמו של פר ... צריך שיגביה סכין למעלה ... מקנח ליה ... בשפת מזרק ... צריך שיתן ורידין לתוך כלי

עוד התבאר שם שצריך להתכוין לכתחילה לקבל כל הדם⁵, כיצד הוא עושה אוהו הסימנים בידו ומוציאן עם הורידין לתוך המזרק, ושוחט שנים או רוב שנים כדי שיתקבל הדם כולו בכלי, ומגביה הסכין למעלה כדי שלא ירד הדם מעליה אלא מן הצואר, ודם שבסכין מקנחו בשפת המזרק. ובדיעבד שלא נתקבל כל הדם אלא רק מקצתו אינו מעכב⁶.

דף כה:

ד. היה מקבל ונפחתו שולי מזרק עד שלא הגיע דם לאויר ... אויר שאין סופו לנוח ... לא כמונח דמי

² רמב"ם שם הלכה כו

³ זבח תודה טז. ד"ה נשפך וכתב דלרמב"ם טעמו משום דלא נתקדש בכלי ורש"י חולק עיי"ש

⁴ תורת הקדשים טז. אות צ

⁵ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ד הלכה ח

⁶ לח"מ והר המוריה בפסולי המוקדשין שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הַלְכַתָּא לְמִשְׁיחָא בְּדַף הַיּוֹמִי

מִסְנַת זְבַחִים

אוייר הכלי⁷ הרי הוא ככלי, היה מקבל הדם ונפחתו שולי המזרק קודם שיגיע הדם לאוייר המזרק הנפחת לא נתקדש הדם, שהאוייר שאין סופו לנוח אינו כמונה, וכדרך⁸ שהתבאר בב"מ דף קב.

אבל אם נפחתו⁹ שוליו משהגיע הדם לאוירו של הכלי ונשפך על הרצפה ואספו כשר. שאוייר שסופו לנוח כמונה.

ה. נתן ידו או רגלו או עלי ירקות כדי שיעברו מים לחבית פסולין עלי קנים ועלי אגוזים כשירה זה הכלל דבר המקבל טומאה פסולין דבר שאינו מקבל טומאה כשירין

המים שנותנין¹⁰ עליו אפר הפרה אין ממלאין אותן אלא בכלי, ומן המעיינות או מן הנהרות המושכין שנאמר (במדבר יט פסוק יז) וְנָתַן עָלָיו מֵיִם חַיִּים אֶל פְּלִי, ונתנית אפר הפרה על המים שנתמלאו הוא הנקרא קידוש והמים האלו שניתן עליהן האפר הן הנקראין מי הטאת ומים מקודשין והם שקראן הכתוב (שם פסוק ט יג כא) מֵי נְדָה.

הזולף מים¹¹ מן המעיין בידיו וברגליו ובחרסים ונתן לתוך החבית פסולין מפני שלא נתמלאו בכלי.

נתן את החבית במים ודחק המים בידיו או ברגליו או בעלי ירקות כדי שיעברו לחבית הרי אלו פסולין, וכן אם שקעו במים כדי שיגברו המים ויעלו

⁷ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ד הלכה ט

⁸ שם כתבתי דהלהלכה איבעיא לא איפשיטא כמשי"כ בשו"ע ונו"כ רמנ כד כאיבעיא דרבא דף יב. שם ולא איפשיטא, והרי"ף לא הביא איבעיא דרבא אלא גבי מציאה דמתניתין כתב דאע"פ שריץ ואין מגיעין כיון דמתנגלין כמונחין דמי, וכתב הרמב"ן דמודה הרי"ף דנשאר באיבעיא, ודינו כדין תיקו דממונא, ובהפקר כל הקודם זכה ובמתנה מוציאים ממקבל לנותן שיש לו חזקת מרא קמא, אבל לא מנותן למקבל, עיין שם, וגם הרמב"ם לא הביא בעיא זו, וכתב הלח"מ כאן דס"ל להרמב"ם דאיפשיטא בעיא דרבא מהא דזבחים (דף כה) גבי אויר כלי שאמרו את"ל לאו כמונה דמי, והרי הרמב"ם סובר דכל את"ל פשיטתא היא וא"כ פשיטא שלא זכה אפילו במתנה, וגם בהפקר לא אמרינן כל הקודם זכה, עיין שם, ועיי' בית מאיר אהע"ז סימן קלט סעיף ה.

⁹ תורת הקדשים שם טז: אות ר

¹⁰ רמב"ם הלכות פרה אדומה פרק ו הלכה א

¹¹ רמב"ם שם הלכה ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

וישפכו לחבית פסולין, ואם עשה כן בעלי קנים או בעלי אגוז הרי המים כשירים.

זה הכלל דבר שהוא מקבל טומאה אם סייע בו המים כדי שימלאו הכלי המים פסולין ואם סייע בדבר שאינו מקבל טומאה כשרים.

ו. הזחלין שקילחן בעלי אגוזין שהן כשירין

זחלין הנם מים הנגררים ונמשכים על גבי הקרקע ואינם נחים. ובמקרה שהם זחלים מהמעין הרי הוא מטהר את הטמאים הטובלים בו אף כשמימיו הם זחלים ונגררים על גבי הקרקע.

ואילו המקווה אינו מטהר אלא כשמימיו מכונסים במקום אחד, ולא כשמימיו זחלים¹².

מעין שיורד¹³ מן ההר ומימיו נופלין טיפין טיפין בשפולי ההר בהפסק, אף על פי שאותן טיפות יורדות במרוצה תיכף זו אחר זו כיון שאינו זחל אלא יורדין בהפסק, הרי זה כמי גשמים שנוטפים ויש להן דין מקוה וצריך ארבעים סאה ואינם מטהרין בזחילה, ואם חזרו וירדו בקילוח בלא הפסק חזרו להיות להן דין מעין.

נוטפין שעשאין¹⁴ זחלין כגון שסמך למקום שמטפטף טבלא חלקה של חרס¹⁵ שאינו מקבל טומאה¹⁶, והרי המים זחלין ויורדים עליה הרי הם כשרים

¹² פסול זחלין במקוה, יש אומרים שהוא מן התורה (ריטב"א נדרים מ, ב), ויש אומרים שאינו אלא מדרבנן (פני יהושע שבת סה).

¹³ שו"ע ונו"כ יו"ד רא יג

¹⁴ שו"ע ונו"כ יו"ד שם יד

¹⁵ אבל כלי חרס אפי' על גבו אין מזחלין. ואף על גב שאינו מקבל טומאה מגבו כ"כ בספר במי השילוח סימן ה' סעיף כ"א. לחוש"מ סו

¹⁶ ואם המים עוברין על שברי כלים י"ל כיון דעכשיו אין מקבל טומאה ע"כ כשרים כ"כ בגדולי טהרה בגבא ס"ק נ"ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

כמעין. לטהר בכל שהוא ובזוחלין¹⁷. ושם זוחלין עליהן שהרי זה כיוורד בקילוח בלי הפסק¹⁸.

וכל דבר שמקבל טומאה אפילו מדברי סופרים¹⁹ אין מזחילין בו אף על פי שהוא טהור, וילפינן לה מקרא דכתיב [ויקרא יא, כו] מקוה מים יהיה טהור שיהיו הויתן על ידי טהרה, כלומר על ידי דבר שהוא טהור שאינו מקבל טומאה כלל לאפוקי דבר שמקבל טומאה אף על פי שעכשיו הוא טהור שאין מזחילין בו.

אפילו מעין גמור שהמשיכו ע"ג דבר מק"ט פסק ממנו דין מעין ואפי' אם הי' יכול להמשך בלתי הדבר ההוא ואפי' להלאה הרחק מהמקו' המק"ט אין לו עוד דין מעין, גם יש להחמי' דאפי' אם הדבר שמזחיל עליו אינו מק"ט לא יחזיקו דבר המק"ט²⁰.

ואם קלחן ועשאן זוחלין ע"י עלי אגוז לחים כשרים, שאין עלה אגוז הלח שהוא צובע חשוב ככלי כיון שעומד לצבוע בו²¹.

ז. הצורם אזן הפר ואח"כ קיבל דמו פסול ... כל הזבחים שבתורה שנשתייר מהן כזית בשר או כזית חלב זורק את הדם

כבר התבאר במסכת פסחים דף עט. שבהמה²² שחסר מאיבריה כל שהוא אחר שחיטה קודם קבלת הדם נפסלה, אפילו צרם באזנה קודם קבלת הרי זה לא יקבל שנאמר ולקח מדם הפר שיהיה שלם כולו בשעת הקבלה, ואם קיבל מן החסרה זורק הרי זה פסול.

¹⁷ לחוש"מ סח

¹⁸ ש"ך שם לח

¹⁹ ואפילו פשוטי כלי עץ פסולים לענין זה. לחוש"מ שם סט גדולי טהרה ס"ק כ"ה ועיי"ש בגבא חברו לקרקע שפיר דמי דכל דבר שאינו מקבל טומאה מה"ת מהני ל" חיבור לקרקע עיין שם

²⁰ לחוש"מ שם ע

²¹ לבוש וש"ך שם לט

²² רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק א הלכה כט ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

אבל אם חסרה אחר קבלה קודם זריקה, אפילו אבד הבשר קודם זריקת הדם או נשרף, אם נשתייר כזית מן הבשר או כזית מן האימורין²³ זורק את הדם, ואם לאו אינו זורק, ובעולה אפילו כחצי זית מן הבשר וחצי זית מן האימורין, מפני שכולה לאשים.

נשאר פחות מכזית לא יזרוק, ואם זרק לא הורצה. שאין הציץ מרצה אלא כשינו לבשר בעולם אך לא כשאינו קיים²⁴. ואין חילוק בזה בין ציבור ליחיד²⁵. וכן הדין במנחה אם נשרפו שירי מנחה או אבדו בין קמיצה להקטרה אף בדיעבד לא הורצה, בהקטרה, אלא אם נשאר כזית.

ח. אבן שנה... דבשעת שחיטה בן שנה בשעת הולכה וזריקה בן שנים... זאת אומרת שעות פוסלות בקדשים

שעות מונין לקדשים²⁶, ואם הוסיפו שעה אחת או פחתו שעה²⁷ פסולין. כיצד קרבן שמצותו להיות בן שנה אם הוסיף על השנה שעה אחת נפסל²⁸, אפילו היה בן שנה בשעת שחיטה והוסיף על השנה בשעת זריקה נפסל עד

²³ הנה בפרים ושעירים הנשרפין בעי שישתייר כזית מהאימורים, דבשר אינו מאכל אדם ואינו מאכל מזבח, ירושלמי פרק שני שעירי (יומא פ"ו) ה"ו. או"ש שם

²⁴ הר המוריה שם

²⁵ לקוטי הלכות יב. בזבח תודה ד"ה ואין חילוק

²⁶ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק א הלכה יג

²⁷ זה לכאורה אין לו הבנה אם לא דקאי על מחוסר זמן דבעינן שבעה ימים מעל"ע הא פחתה שעה אחת אינו כלום (וכ"כ במעשה רקח) אבל לכאורה אין דין זה נכון דהא שם לא בעי מעל"ע עיין תוס' דערכין י"ח ב' ד"ה שנתו וכו' יעו"ש היטיב דמוכח דא"צ מעל"ע וכבר הקרו הפוסקים בזה עיין פמ"ג ביו"ד סי' ט"ו ובנוב"י מהדו"ת חלק יו"ד סי' ז' יעו"ש ושם הביא ראיתו מהתוס' דערכין יעו"ש היטיב ודברי רבינו דכאן לא הזכירו יעו"ש אבל באמת אין הכרע מכאן די"ל דכוונת רבינו על זמנים אחרים דקדשים כמו בפלגם דבעינן דווקא שיכלו הי"ג חדשים מיום ליום וכמ"ש"כ לעיל בהי"ב בשם הר"ש והרא"ש שוב הפשתי בספרים ומצאתי בתשובות שבסוף ס' קהלת יעקב השייכים ליו"ד סי' א' יעו"ש היטיב. שוב ראיתי בפמ"ג החדשים נדפס בהג"ה בשם גאון אחד דבר בענין זה והביא ראיה מיומא ס"ג ב' דלא בעינן מעל"ע דאל"כ משכחת לה שיגריל קודם המעל"ע ואם יצא לשם ימתין עד לאחר מעל"ע יעו"ש ותמוה הוא דקודם מעל"ע אינו חל הקדש עליו או דאסור להקדיש מחוסר זמן עיין לעיל פ"ג מהל' איסורי מזבח ה"ח וה"י יעו"ש היטיב. הר המוריה שם

²⁸ פירש"י דשנה האמורה בקדשים אמרינן בפרק יוצא דופן דאין מונין לה מתשרי כשאר ראשי שנים אלא מיום שנולד מעת לעת בשנה הבאה וילפינן לה מקראי דכתיב בהו בן שנתו שנתו שלו ולא של מנין העולם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ג 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

שיהיה בן שנה עד שעת זריקה שאם נולד בניסן בי"ד במ' שעות ושחטו לשנה הבאה בי"ד בניסן במ' שעות אסור לזרוק דמו בעשירית שכבר עברה שנתו, וכן בכל הזבחים.

ט. היא בפנים ורגליה בחוץ חתך ואח"כ שחט כשירה

יבואר להלן דף כו. בעזחי"ת

ואשמועינן הכא דלא תימא מיום ליום הוא דבעינן ולא משעה לשעה [אלא אף משעה לשעה] שאם נולד בניסן בי"ד במ' שעות ושחטו לשנה הבאה בי"ד בניסן במ' שעות אסור לזרוק דמו בעשירית שכבר עברה שנתו:

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

